

Havresorter for økologisk dyrking

Anne Marthe Lundby¹, Oddvar Bjerke¹

¹NIBIO Korn og frøvekster, Apelsvoll
anne.marthe.lundby@nibio.no

Det er ingen offisiell verdiprøving av kornsorter for økologisk dyrking. I stedet prøves aktuelle markedsorter og interessant nytt sortsmateriale i veiledningsforsøk under økologiske vekstbetingelser. Det gjennomføres forsøk både på Østlandet og i Midt-Norge. Den praktiske gjennomføringen av forsøkene skjer i stor grad i regi av lokale enheter i Norsk Landbruksrådgiving. For ytterligere opplysninger om sortsegenskaper som ikke er testet i de økologiske forsøkene, henvises det til kapitlet om verdiprøving av kornsorter på Østlandet og i Midt-Norge lenger framme i boka.

Havresorter

Det ble gjennomført 4 godkjente forsøk med 8 sorter av havre i 2020. 3 av forsøkene lå på Østlandet, og 1 i Midt-Norge. Gjennomsnittsavlinger for alle felt varierte fra 538 til 599 kg pr. dekar. Feltene på Østlandet ligger en god del over feltet i Midt-Norge. Avlingstallene viser ingen signifikante forskjeller mellom sortene.

I forsøkene på Østlandet ga Haga og Vinger høyest avling i 2020 med hhv. 5 og 6 prosent høyere avling enn målestokksorten Ringsaker (tabell 1). Den sene sorten Belinda ga i år 3 prosent lavere avling enn Ringsaker. Odal har i år gjort det dårligst avlingsmessig med 7 prosent lavere avling enn Ringsaker.

For feltet i Midt-Norge er det Haga som har gjort det best avlingsmessig med 10 prosent høyere avling enn Ringsaker. Vinger, Våler og Ridabu har i Midt-Norge gjort det noe svakere enn de andre sortene.

Ridabu er en ny norsk sort som ble godkjent i 2020. Dette er en sort med godt avlingspotensiale og god stråstyrke. I årets felt ligger den på nivå, eller litt under Ringsaker.

Tabell 1. Forsøk med havresorter for økologisk dyrking, Østlandet og Midt-Norge 2020

	Kg korn/dekar og relativ avling			Andre karakterer, middeltall for Østlandet + Midt-Norge					
	Østl. + Midt-N.	Øst-landet	Midt-Norge	Vann% v/høst.	Strål. cm	HI-v. kg	Tkv. %	Protein %	Fett %
Ant. felt	4	3	1	4	1	4	4	4	4
Ringsaker	561	628	359	20,0	87	59,4	37,4	11,9	5,9
Haga	106	105	110	20,8	84	57,5	37,5	11,3	5,3
Odal	96	93	103	21,0	87	58,8	40,5	13,2	6,5
Vinger	107	106	98	21,5	91	58,8	38,5	12,0	5,4
Belinda	100	97	102	22,5	84	57,1	42,1	11,7	6,8
Våler	100	98	98	22,1	90	57,0	38,7	11,8	6,7
Gunhild	102	100	103	23,6	89	58,3	40,2	10,9	5,7
Ridabu	101	99	98	20,0	82	56,7	38,0	11,5	5,6
LSD 5 %	i.s.	i.s.	i.s.	2,2	5	1,4	1,8	0,6	0,3

Den sikreste sammenligningen mellom sortene får en ved å se på resultatene over flere år, siden sorts rangeringen varierer en god del mer fra år til år i økologiske enn i konvensjonelle forsøk. Tabell 2 viser at Haga er den mest yterike sorten på Østlandet over år, med 4 prosent høyere avling enn Ringsaker. I Midt-Norge ligger Haga og Vinger nesten på det samme avlingsnivået den siste 4-årsperioden med henholdsvis 13 og 15 prosent høyere avling enn Ringsaker. Det er imidlertid ingen signifikante avlingsforskjeller mellom sortene på Østlandet eller i Midt-Norge i perioden 2017-2020.

På Østlandet ligger Belinda og Våler på noenlunde samme avlingsnivå som Ringsaker, mens Odal har gjort det dårligst med 6 prosent lavere avling enn målestokksorten. I Midt-Norge er det Ringsaker som har gjort det svakest avlingsmessig. Haga og Vinger ser ut til å være de mest avlingsstabile sortene i økologisk dyrking. Vinger er en robust sort som er svært godt tilpasset et økologisk dyrkingsopplegg. Det er ikke en typisk tidligsort, men den er 2-3 dager tidligere enn Belinda. Det er en forholdsvis lang sort med bra stråstyrke og stråkvalitet. Kornkvaliteten er gjennomgående god, men den har noe lavt fettinnhold. Skallinnholdet er klart lavere enn hos Belinda, så fôr kvaliteten er ganske god. Vinger har også hatt klart lavere mykotoksininnhold (DON) i kornet enn Belinda og Haga. Haga er en noe tidligere sort enn Vinger, og har god stråstyrke og

